

Over dobbelt så mange utenlandsstudenter

Antallet nordmenn som studerer i utlandet har økt med over 100 prosent siden 1990. I Australia har antallet norske studenter økt med over 1 100 prosent de siste fem årene, fra 243 i studieåret 1996/97 til 3 060 i studieåret 2000/2001.

Gjennom hele 1990-tallet har det vært en økning i antall norske studenter ved utenlandske læresteder, totalt 14 745 nordmenn studerte i utlandet i 2001. Den største andelen befant seg i Storbritannia, med om lag 3 900 norske studenter. Etter Storbritannia er Australia, USA og Danmark de mest populære landene å studere i for norske utenlandsstudenter.

De fleste utenlandsstudentene tar merkantile fag, medisin, teknologiske fag, kunsthøgskolefag og journalistikk/mediefag. Journalistikk/mediefag, medisin og merkantile fag er de fagene som har hatt størst økning i antallet studenter de siste fem årene. Økningene har vært på henholdsvis 133, 86 og 63 prosent.

Små land har mange, store land har få

Det kan være flere årsaker til at studenter tar hele eller deler av sin utdanning i utlandet. Viktigst er nok mangel på studieplasser innen enkelte fag. I tillegg har en del utdanninger i Norge svært høye opptakskrav, slik at det ofte kan være lettere å komme inn på studiet i utlandet. Andre grunner for utenlandsstudier er muligheten for å lære fremmedspråk og andre kulturer å kjenne, samt anledningen til å bygge nye sosiale nettverk.

I 1999 studerte litt over 6 prosent av samtlige norske studenter i et annet OECD-land. Både Danmark (3,3), Finland (3,6) og Sverige (4) ligger lavere enn Norge. På topp var Island og Hellas, med nærmere 29 og 15 prosent. En viktig forklaring på at disse hadde en forholdsvis stor andel av det totale antallet studenter i utlandet, må delvis søkes i landenes beskjedne befolkningstall. I små land vil utdanningstilbudet være begrenset, og for mange vil det være slik at eneste mulighet til å kunne ta en bestemt utdanning er å studere utenlands. Land med mange innbyggere, som Storbritannia, Frankrike og Tyskland, har en liten andel av sine studenter i utenlandske utdanningsinstitusjoner. Under 2,5 prosent av disse landenes studenter befant seg i utlandet i studieåret 1999.

4,8 prosent av samtlige studenter i norske utdanningsinstitusjoner hadde utenlandsk statsborgerskap i studieåret 1999. Dette er akkurat det samme som gjennomsnittet for OECD-landene. Det var flest danske, svenske og britiske utenlandsstudenter i Norge.

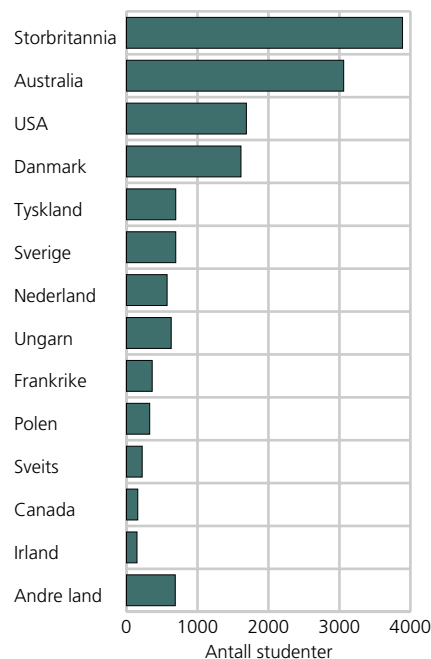
I overkant av 56 prosent av de norske utenlandsstudentene i studieåret 2000/2001 var kvinner. Norge peker seg her ut i forhold til de fleste OECD-land, hvor det vanligvis er et flertall av mannlige utenlandsstudenter.

Norge over OECD-gjennomsnittet

Av dem som har fullført utdanninger på universitets- og høyskolenivå med en varighet på mer enn tre år, finner vi flest i aldersgruppen 25-34 år. Det blir en stadig mindre andel som har fullført høyere utdanning når alderen

Tor Jørgensen og
Arild Rognan

Figur 1. Norske studenter i høyere utdanning i utlandet, etter land. 2000/2001

Kilde: Statens lånekasse for utdanning.

Tor Jørgensen er rådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk (tor.jorgensen@ssb.no).

Arild Rognan er førstekonsulent i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk (arild.rognan@ssb.no).

Tabell 1. Norske studenter i høyere utdanning i utlandet som mottar støtte fra Statens lånekasse¹. Studieårene 1960/61, 1970/71, 1980/81, 1990/91-2000/01

Studieår	I alt	Europa	USA/ Canada	Andre land
1960/61	2 951	2 632	301	18
1970/71	3 265	2 873	333	59
1980/81	4 724	3 692	964	68
1990/91	7 370	5 016	2 343	11
1991/92	7 551	5 112	2 427	12
1992/93	7 819	5 383	2 412	24
1993/94	7 937	5 601	2 283	53
1994/95	8 220	5 999	2 126	95
1995/96	9 309	7 042	2 099	168
1996/97	10 407	7 883	2 128	396
1997/98	11 630	8 704	2 209	717
1998/99	12 545	9 227	2 078	1 240
1999/				
2000	13 702	9 474	1 960	2 268
2000/01	14 745	9 574	1 848	3 323

¹ Studenter som får avslag på studielån er ikke medregnet i tallene.

Kilde: Statens lånekasse for utdanning.

Foto: Trygve Bølstad/Samfoto

I overkant av 56 prosent av de norske utenlandsstudentene i studieåret 2000/2001 var kvinner. Bildet viser en norsk student ved Academie de la Grand Chavmiere, Paris

Statistikken er hovedsakelig hentet fra Statens lånekasse for utdanning, OECDs publikasjon "Education at a Glance - Indicators 2001" og fra Eurostats publikasjon "Key data on education in Europe 1999/2000". Publikasjonene fra OECD og Eurostat er basert på datainnsamling fra de forskjellige land. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for de norske tallene. Det er relativt vanskelig å sammenligne antall utenlandske studenter fra land til land, fordi det er ulike måter å klassifisere utenlandsstudenter på i forskjellige land. Enkelte land bruker statsborgerskap, andre fødeland og atter andre registrerer det reelle antall personer som kommer til landet for å studere. Dette er forbehold som må tas når det gjelder sammenligninger mellom land.

stiger. Norge ligger likevel godt over gjennomsnittet i OECD når det gjelder andelen i ulike aldersgrupper som har fullført høyere utdanning som varer mer enn tre år. Med unntak av USA er det ingen land i hele OECD-området hvor en så stor andel av befolkningen har fullført en utdanning på dette nivået. 25 prosent av alle nordmenn i aldersgruppen 25-64 år har fullført en høyere utdanning med en varighet på mer enn tre år. I USA er det tilsvarende tallet 27 prosent. For Danmark, Finland og Sverige er andelen på henholdsvis 7, 14 og 13 prosent.

I Norge har flere kvinner enn menn fullført en høyere utdanning som er lengre enn tre år (28 prosent for kvinner og 27 prosent for menn). I aldersgruppen 25-44 år er det i Norge flere kvinner enn menn som har fullført høyere utdanning med varighet mer enn tre år. I aldersgruppen 45-64 år er det høyere andel menn enn kvinner. Forklaringen på dette kommer nok av at disse studerte i en tid da det ikke var så vanlig at kvinner tok lengre høyere utdanning. Gjennomsnittet i OECD er 23 prosent for menn og 21 prosent for kvinner i aldersgruppen 25-64 år. Norge ligger med andre ord godt over gjennomsnittet. Ser vi nærmere på våre naboland; Danmark, Finland og Sverige, ligger disse omtrent på det samme nivået som Norge.

Siden skoleåret 1985/86 har Norge vært et av landene i Europa med størst økning i antall kvinner i forhold til antall menn som tar høyere utdanning. I skoleåret 1996/97 var det nesten 1,3 kvinner per mann i høyere utdanning i Norge. Bare på Island var det enda større skjevfordeling i kvinnes favør. Også andre OECD-land kan vise til en dramatisk økning i antall kvinner per mann som tar høyere utdanning, fra 1975/76 har det totalt sett endret seg fra 0,5 kvinner per mann til mer enn en kvinne per mann.